

Norrköpings kommun
norrkoping.kommun@norrkoping.se

Rektorn vid Vikbolandsskolan
adalheidur.ostlund@edu.norrkoping.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Vikbolandsskolan
i Norrköpings kommun

Tillsyn i Vikbolandsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Norrköpings kommun under 2012 och 2013.

Vikbolandsskolan besöktes av Skolinspektionen den 23 april 2013.

Fakta om skolan

Vikbolandsskolan ligger i samhället Östra Husby ungefär 25 km från Norrköpings centrum. I skolan går cirka 340 elever fördelade på förskoleklass och årskurserna 1–9. I fritidshemmet finns cirka 70 elever inskrivna. Skolenheten leds av en rektor som tillträdde sin tjänst i oktober 2012. Personalen är indelad i fyra arbetslag med var sin arbetslagsledare.

Kunskapsresultaten, i form av andelen elever som når målen i alla ämnen i årskurs 9, har försämrats under åren 2010–2012. Det genomsnittliga meritvärdet är år 2012 något lägre än meritvärdet år 2010. Vårterminen 2012 nådde 78,4 procent av eleverna målen i alla ämnen och meritvärdet var 212,2. Motsvarande värden för riket detta år var 77,4 procent respektive 211,4. Skillnaderna mellan flickors och pojkars resultat är stora på Vikbolandsskolan. År 2012 var flickornas meritvärde 234,8, att jämföra med pojkarnas 189,6. Samma år var det 84,6 procent av flickorna som nådde målen i alla ämnen och motsvarande andel för pojkarna var 72,0 procent. Skillnaderna mellan flickors och pojkars resultat är också stora i flera ämnen vad gäller andelen elever som erhållit betyget Mycket Väl Godkänt, år 2012 i samtliga fall till flickornas fördel. På Vikbolandsskolan saknas sammanställningar på skolnivå av elevernas resultat i förhållande till de nationella kunskapskraven i årskurserna 3 och 6 år 2012 och för tidigare år i förhållande till målen i årskurserna 3 och 5.

Helhetsbedömning

Kunskapsresultaten på Vikbolandsskolan har varierat över tid och beträffande andelen elever som nått målen i alla ämnen har resultatet försämrats under perioden 2010 till 2012. Av tillsynen framkommer att det finns ett antal områden där skolan inte arbetar i enlighet med vad författningarna kräver och som kan påverka skolans resultat och måluppfyllelse negativt. Som pedagogisk ledare och chef har rektorn det yttersta ansvaret för att utbildningen utvecklas. Rektorerna har vid tiden för tillsynen inte säkerställt att skolan och fritidshemmet bedriver ett aktivt och systematiskt kvalitetsarbete, därmed har inte rektorerna fullt ut tagit sitt ansvar som pedagogisk ledare. Sammanställningar och analyser av skolans resultat har till syfte att identifiera utvecklingsområden som kan bidra till högre resultat och ökad måluppfyllelse. För Vikbolandsskolan är det exempelvis viktigt att uppmärksamma yngre elevers kunskapsresultat och den stora skillnad i kunskapsresultat som finns mellan flickor och pojkar i årskurs 9, samt vidta åtgärder för att öka pojkarnas resultat.

För att förbättra elevernas resultat måste rektorerna också säkerställa att eleverna får det särskilda stöd som de har rätt till. Rektorerna måste se till att det finns tydliga rutiner för skolans arbete med att uppmärksamma och utreda elevers behov av särskilt stöd samt

för att utarbeta åtgärdsprogram. Vidare måste rektorn se till att rutinerna är förenliga med skollagen. Då ett åtgärdsprogram syftar till att säkerställa att en elev får det särskilda stöd som eleven behöver och har rätt till måste rektorn även se till att de åtgärdsprogram som beslutas på Vikbolandsskolan, både till form och till innehåll motsvarar författningarnas krav.

En skriftlig individuell utvecklingsplan ska utformas så att den stärker elevens delaktighet och underlättar fortsatt lärande och utveckling. Rektorn måste se till att planen dokumenteras på ett sätt som stödjer elevens lärande.

Slutligen konstaterar Skolinspektionen att det kvarstår brister som påtalats i Skolverkets beslut efter utbildningsinspektion i Vikbolandsskolan den 6 maj 2008 (dnr 53-2007:1393). Exempel på områden där brister fortfarande finns kvar är det systematiska kvalitetsarbetet, skolans åtgärdsprogram och planen mot kränkande behandling.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 november 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Säkerställa att disciplinära åtgärder dokumenteras i enlighet med författningarnas krav.
- Säkerställa att skolan och fritidshemmet genomför åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Säkerställa att skolan och fritidshemmet har en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp samt innehåller rutiner för personalens och rektorns anmälningsskyldighet.

Motivering

Disciplinära åtgärder

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn eller lärare får enligt särskilda bestämmelser i skollagen vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende. I grundskolan får en lärare t.ex. visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. Vidare framgår att denna disciplinära åtgärd ska dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Dokumentation av disciplinära åtgärder utgör ett stöd i arbetet med att tillförsäkra elever trygghet och studiero. Det är bland annat ett underlag för att kunna sätta in stödåtgärder samt även ge berörda parter en möjlighet till insyn. Dokumentationen av disciplinära åtgärder vid skolan ska ske på ett lämpligt och användbart sätt. Enligt Skolinspektionen behöver skolan rutiner för hur detta ska ske.

Tillsynen visar att det händer att lärare på Vikbolandsskolan vidtar disciplinära åtgärder om elever stör undervisningen. Det har framkommit exempel där elever har visats ut från klassrummet utan att åtgärden har dokumenterats. Personalen uppger att de känner till skollagens bestämmelser om disciplinära åtgärder men skolan saknar gemensamma riktlinjer för detta arbete och för hur vidtagna åtgärder ska dokumenteras. Rektorn och lärarna har olika uppfattning om det exempelvis syns i elevens frånvaro att en elev fått lämna klassrummet. Enligt rektorn registreras eleven som frånvarande den del av lektionen som återstår men enligt lärarna registreras inte detta som frånvaro.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister kring skolans arbete med att dokumentera disciplinära åtgärder. Enligt Skolinspektionen kan inte en disciplinär åtgärd som innebär att en elev visas ut ur undervisningslokalen likställas med att eleven är frånvarande.

Målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling

Huvudmannen har en långtgående skyldighet att säkerställa att alla elever har en trygg skolmiljö. Inom ramen för varje särskild verksamhet ska det bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Som en del i detta arbete framgår av skollagen att det varje år ska upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) med kommentarer om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling framgår att i det förebyggande arbetet ingår att regelbundet kartlägga elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av bland annat kränkande behandling. Vidare måste skolan analysera kartläggningen för att identifiera risker för kränkande behandling. I samband med analysen ska även tidigare insatser utvärderas och utifrån de identifierade riskerna ska skolan formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet. Vidare ska skolan planera vilka insatser som ska genomföras under året för att nå målen och hur dessa ska följas upp och även bestämma vem som ansvarar för respektive insats. Skolan ska också se till att eleverna är delaktiga i kartläggningen, analysen samt när man avgör vilka insatser som ska sättas in.

Tillsynen visar att det på Vikbolandsskolan finns olika grupper och forum för arbetet med trygghet, bland annat finns ett trygghetsteam bestående av personalrepresentanter. Skolan genomför årligen en kartläggning av elevernas upplevda trygghet och trivsel genom trygghetssamtal med yngre elever och elevenkäter i årskurserna 2–9. Emellertid framgår det inte av tillsynen att resultatet av elevernas beskrivning av nuläget avseende trygghet och trivsel analyseras och utgör grund för planerade åtgärder.

Enligt intervjuer förekommer det kränkningar elever emellan men det framkommer också att personalen agerar när någonting händer och att det förs samtal med eleverna utifrån vad som inträffat. Skolan har skriftliga rutiner som personalen följer när olika händelser inträffar däremot har inte skolan under detta läsår gjort någon särskild insats för att förebygga kränkningar. Lärarna uppger att all personal ska arbeta förebyggande. Skolinspektionen konstaterar att Vikbolandsskolan saknar systematik i sitt nuvarande arbete med att motverka kränkande behandling. Det ingår exempelvis inte i skolans arbete att följa upp tidigare års insatser, ej heller att analysera den genomförda kartläggningen för att identifiera risker och få en bild av skolans och fritidshemmets aktuella behov, och därefter ta fram konkreta mål och åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Inte heller av skolans plan mot kränkande behandling kan utläsas hur Vikbolandsskolan utifrån sina aktuella behov arbetar aktivt och systematiskt med att förebygga och förhindra kränkande behandling. Eleverna känner till planen men uppger också att samma plan funnits i flera år. Enligt lärarna omfattar planen samtliga fyra grundskolor på Vikbolandet och inte särskilt Vikbolandsskolan och dess olika verksamheter. Av Skolverkets allmänna råd som också nämnts ovan framgår att grunden för en genomtänkt och användbar plan är ett aktivt främjande och förebyggande arbete. Arbetet med att motverka kränkande behandling ska ingå som en del av skolans kvalitetsarbete och bestå av planering, uppföljning och utveckling. Planen kan därför användas som dokumentation i det systematiska kvalitetsarbetet. Av de allmänna råden framgår vidare att för att kunna bedriva ett systematiskt arbete mot kränkande behandling är det lämpligt att de rutiner som behövs finns samlade i planen mot kränkande behandling.

Vikbolandsskolans plan mot kränkande behandling har ytterligare brister. Exempelvis är de åtgärder som anges i den plan som gäller för läsåret 2012/13 allmänt hållna och även identiska med de som fanns i planen för läsåret 2011/12. Beskrivningarna av skolans och fritidshemmets förebyggande och trygghetskapande arbete omfattar exempelvis vilka forum och grupper som finns, rutiner för att underlätta övergångar mellan olika verksamheter och årskurser, och fadderverksamhet i förskoleklass och årskurserna 1–6 samt forumspel på fritidshemmet. I planen saknas tydliga mål och konkreta åtgärder som utgår från en aktuell kartläggning av läget i skolenhetens olika verksamheter samt en uppföljning av de insatser som genomförts tidigare år.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling samt att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav.

Skyldigheten att anmäla kränkande behandling

Av skollagen framgår att all personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig händelsen är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Detta framgår av Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10).

I Vikbolandsskolans plan mot kränkande behandling beskrivs arbetsgången vid olika händelser men i planen saknas tydliga rutiner för personalens och rektorns skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling. Personalen anmäler händelser till rektorn men vid rektorsintervjun framkommer att rektorn ännu inte rapporterat dessa anmälningar till huvudmannen. Dock uppger rektorn att ett sådant arbete påbörjats. Eftersom huvudmannen har en skyldighet att skyndsamt utreda kränkande behandling måste, enligt Skolinspektionen, även anmälan till huvudmannen ske i direkt anslutning till att rektorn får kännedom om händelsen.

Under tillsynens gång har rektorn meddelat att anmälan till huvudmannen nu har skett. Skolinspektionen förutsätter att detta fortsättningsvis kommer att ske skyndsamt. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att bristen är rättad och avstår därför från ingripande i denna del. Det är emellertid viktigt att skolan har tydliga skriftliga rutiner för personalens och rektorns anmälningskyldighet. Dessa rutiner bör lämpligen dokumenteras i planen mot kränkande behandling.

Författning

5 kap. 3, 6, 7 och 24 §§ skollagen

6 kap. 6, 7, 8 och 10 §§ skollagen

Lgr 11 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att rektor ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Säkerställa att beslut om åtgärdsprogram fattas i enlighet med författningarnas krav.
- Säkerställa att åtgärdsprogrammen anger hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Utredning av behov av särskilt stöd

Skolan ska ge alla barn och elever möjlighet att nå utbildningens mål. En del i detta arbete är att skolan ska ge det särskilda stöd en elev behöver. Av skollagen framgår att om det framkommer att en elev befaras att inte nå de mål eller kunskapskrav som minst ska uppnås ska det anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Kunskapsresultaten vid Vikbolandsskolan visar att det finns elever på skolan som inte nått målen/kunskapskraven i alla ämnen de senaste åren. Skolan har rutiner för arbetet med särskilt stöd men det framgår inte av dessa rutiner att personal som upptäcker att en elev riskerar att inte nå kunskapskraven ska anmäla detta till rektorn och att rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds samt att det vid utredningen

ska ske samråd med elevhälsan om det inte är uppenbarligen obehövligt. Vidare framgår inte att rektorn fattar beslut om åtgärdsprogram. Av intervjuer framkommer att alla lärare inte följer skolans rutiner. Exempelvis framgår att det varierar bland lärarna om de anmäler farhågor kring en elevs skolsituation till rektorn eller om de väljer att själva göra en utredning av elevens behov av särskilt stöd och ta kontakt med rektorn först när den pedagogiska kartläggningen är genomförd. Elevhälsans roll i utredningsarbetet är otydlig. Av tillsynen framkommer också att rektorn utifrån underlaget fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram alternativt att inte utarbeta åtgärdsprogram. Skolans tolkning är att det är detta beslut som föräldrarna kan överklaga. I de fall rektorn har beslutat att åtgärdsprogram ska utarbetas väntar skolan tills dess att överklagandetiden gått ut innan själva åtgärdsprogrammet utarbetas. Skolan betraktar inte åtgärdsprogrammet som ett beslut fattat av rektorn och därmed möjligt för föräldrar att överklaga. Av skolans rutiner framgår inte att elever och vårdnadshavare ges möjlighet att delta vid utarbetandet av åtgärdsprogrammet.

Skolinspektionen bedömer att Vikbolandsskolans arbetsprocess med särskilt stöd inte motsvarar de krav som finns i skollagen. Detta kan medföra att alla elever inte får det särskilda stöd de behöver och har rätt till.

Beslut om åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet har en central roll i skolans arbete med särskilt stöd genom att vara en hjälp för personalen när det gäller planering och utveckling av den pedagogiska verksamheten kring den enskilde eleven. Det är samtidigt en skriftlig bekräftelse på de stödåtgärder som ska vidtas och bidrar till att ge en överblick.

Vidare framgår av skollagen att åtgärdsprogrammet ska beslutas av rektorn. Rektorn kan överlåta denna beslutanderätt, förutom i de fall stödet innebär särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång. Åtgärdsprogrammet är det formella beslutet och det är detta som ska skrivas under av beslutsfattaren samt innehålla en tydlig information om möjligheten att överklaga beslutet.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram utarbetade under år 2012. Skolan betraktar inte åtgärdsprogrammet som ett beslut, och detta leder till att det i flera åtgärdsprogram saknas information om föräldrars möjlighet att överklaga. Det förekommer också att skolan vid uppföljningar gör justeringar i redan beslutade åtgärdsprogram istället för att fatta nya beslut. Vikbolandsskolans arbetsgång för särskilt stöd och åtgärdsprogram medför att elever och vårdnadshavare inte får möjlighet att överklaga åtgärdsprogrammet, så som lagstiftningen föreskriver. Vidare saknas i åtgärdsprogrammen information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Detta måste tydligt framgå av ett åtgärdsprogram, redan då beslutet om åtgärdsprogrammet fattas. Det är viktigt att skolans åtgärdsprogram är tydligt utformade som beslut för att det ska bli tydligt för mottagaren att åtgärdsprogrammet är ett formellt beslut möjligt att överklaga.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att rektorn inte fattar beslut om åtgärdsprogram i enlighet med författningarna.

Författning

2 kap. 10 § skollagen

3 kap. 8–10 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Säkerställa att en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utformas i enlighet med författningens krav.
- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner innehåller omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i varje ämne eleven får undervisning i.
- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner sammanfattar konkret vilka insatser som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Skriftlig bedömning

Enligt skollagen ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges i de fall ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Av förarbetena (Skr. 2001/02:188) framgår att ett sådant dokument ska styrka den arbetsinsats som eleven gjort och de kunskaper som eleven har, vilket är betydelsefullt för självkänsla och självbild. Vidare beskriver den elevens studieutveckling, innehåller information om vilka mål som uppnåtts under grundskoletiden samt redovisar vilka stödåtgärder som satts in. Det blir också en viktig information för mottagande personal i gymnasieskolan så att eleven så snart som möjligt kan få den kompletterande stöd som behövs för att nå minst godkänt. Även i budgetpropositionen 2003/04 beskrivs syftet med en skriftlig bedömning. Ett exempel som nämns är att om ett språkval har avbrutits så att betyg inte kan sättas, ska eleven istället få en skriftlig bedömning som ska redovisa vilka kunskaper och färdigheter eleven tillägnat sig i ämnet.

Enligt Skolinspektionen är syftet med en skriftlig bedömning att synliggöra vilka kunskaper eleven tillägnat sig i de fall eleven inte når upp till målen eller kunskapskraven för betyget E i ämnet. Elever har i allmänhet under sina år i grundskolan tillägnat sig vissa kunskaper i förhållande till kunskapskraven i ämnena. Bedömningen bör därför i varje ämne innehålla dels en redogörelse för vilka delar av kunskapskravet eleven uppnått, dels en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av kunskapskravet som eleven inte nått.

Det är särskilt viktigt att en skriftlig bedömning tydligt och konkret synliggör vilka kunskaper eleven tillägnat sig, eftersom det är ett dokument som inte bara riktar sig till elev och vårdnadshavare, utan t ex kan användas vid övergång till gymnasieskola eller för att visa en arbetsgivare vilka kunskaper eleven har.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga bedömningar från Vikbolandsskolan daterade i juni 2012. Samtliga bedömningar utgår från tidigare kursplaner och är utformade på liknande sätt. Av bedömningen framgår alla de mål som eleven ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret enligt kursplanen för respektive ämne. Målen är numrerade och under rubriken "Följande mål har eleven uppnått" anges de mål eleven uppnått antingen genom att siffran för målet anges eller att de uppnådda målen beskrivs på nytt. Det förekommer också att kunskapsutvecklingen beskrivs som att "eleven når delar av ovanstående mål men inget helt och hållet".

Skolinspektionen konstaterar att skolans skriftliga bedömningar inte utgör en fullständig bedömning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kursplanens mål och betygskriterier för ämnet (numera kunskapskrav). Detta eftersom bedömningen i vissa fall saknar en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av betygskriterierna/kunskapskraven som eleven inte nått.

Skolinspektionen bedömer att skolans skriftliga bedömningar inte utformats i enlighet med författningens krav.

Skriftliga individuella utvecklingsplaner

Skriftliga individuella utvecklingsplaner utgör en del i skolans fortlöpande arbete med att informera elever och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling. Av skollagen framgår att läraren vid utvecklingssamtalet, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Utvecklingsplanen ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:16) med kommentarer om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen, framgår att skriftliga individuella utvecklingsplaner konkret bör beskriva vilka insatser som skolan ska göra, och vad eleven och vårdnadshavaren kan göra, för att eleven ska ha framgång i skolarbetet. Omdömena ska inte innehålla beskrivningar eller värderingar av elevens personliga egenskaper, utan en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i alla de ämnen som eleven får undervisning i den aktuella terminen. Omdömena har en formativ funktion, vilket innebär att de ska stödja elevens fortsatta lärande och lyfta fram elevens utvecklingsmöjligheter.

Tillsynen visar att lärarna genomför utvecklingssamtal varje termin och i samband med dessa utarbetas skriftliga individuella utvecklingsplaner för eleverna. Skolinspektionen har tagit del av några skriftliga individuella utvecklingsplaner utarbetade vårterminen 2012. Kvaliteten varierar i de omdömen som lärarna skrivit. Vissa omdömen ger god information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven medan andra saknar en sådan beskrivning. I vissa ämnen beskrivs och bedöms istället elevens intresse, attityd och aktivitet. Det framgår dessutom inte alltid konkret och tydligt vilka

insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Istället beskrivs skolans insatser mer generellt, exempelvis "träna och förhöra", "påminna" och "fråga även om eleven inte räcker upp handen".

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan inte informerar eleven och elevens vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling i enlighet med författningarnas krav.

Författning

10 kap. 13 och 22 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta kvalitetsarbete dokumenteras på skolenhetsnivå.

Motivering

Av skollagen följer att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Vidare ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, dvs. en planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av Skolinspektionens kvalitetsgranskning (2012:1) om rektors pedagogiska ledarskap framgår bland annat följande. Pedagogiskt ledarskap är allt som handlar om att tolka målen samt beskriva aktiviteter för en god måluppfyllelse i relation till de nationella målen i skolan och för att förbättra skolans resultat så att varje elev når så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår bland annat att rektorn bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analyser och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingssatser. Vidare bör rektorn skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet. Det är angeläget att rektorn ser till att den dokumentation som personalen gör i olika delar av kvalitetsarbetet systematiseras och sammanställs så att den går att analysera. Personal, elever och vårdnadshavare behöver en samlad bild av verksamhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete för att ha möjlighet att vara delaktiga, göra val och påverka utbildningens utveckling. Vidare betonas vikten av att analysera orsaken till skillnader mellan olika grupper och klasser eller mellan olika ämnen och målområden i läroplanen.

Tillsynen visar att det saknas ett aktivt och systematiskt kvalitetsarbete på Vikbolands-skolan. Skolan har från oktober 2012 en ny rektor. Av intervjuer framgår att rektorn inte driver något systematiskt kvalitetsarbete för skolan och fritidshemmet utan har valt att under sitt första läsår avvakta med detta arbete. Rektorn känner till att skolenheten formulerat tre fokusområden att arbeta med under läsåret 2012/13 men har inte sett till att det på skolan bedrivs ett utvecklingsarbete avseende dessa områden. Vidare har rektorn exempelvis uppmärksammat att det är svårt att få vikarier till skolan vid lärares frånvaro, men har inte följt upp omfattningen och heller inte hur detta påverkar undervisningens kvalitet. Av dokumentstudier och intervjuer framgår att Vikbolands-skolan tidigare år haft rutiner för sitt kvalitetsarbete.

Av intervjuer framkommer också att den bild rektorn och lärarna har av Vikbolands-skolans kunskapsresultat är det sammanlagda kunskapsresultatet för elever i årskurs 9, som är något högre än genomsnittet i riket. Skolan har exempelvis inte uppmärksammat yngre elevers kunskapsresultat och de stora skillnader som finns i resultat mellan skolans flickor och pojkar i årskurs 9. År 2012 är pojkarnas meritvärde lägre än genomsnittet för pojkar i riket medan flickornas meritvärde är högre än motsvarande riksgenomsnitt. På skolan saknas en sammanställning av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella kunskapskraven för årskurs 3 och 6. Det saknas också sammanställningar från tidigare år av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen som då fanns för årskurs 3 och 5. Rektorn kan därmed inte ge en samlad bild av skolans resultat.

Redan i Skolverkets beslut efter utbildningsinspektion i Vikbolandsskolan år 2008 (dnr 53-2007:1393) påtalades att skolan saknade resultatuppföljningar i förhållande till målen och att det fanns stora skillnader i resultat mellan flickor och pojkar. Skolinspektionen kan konstatera att skillnaderna mellan flickor och pojkar i årskurs 9 är större 2012 än 2008. Pojkarnas meritvärde är år 2012 det lägsta för perioden 2008–2012. Det framkommer inte av tillsynen att Vikbolandsskolan under dessa år sammanställt och analyserat sina kunskapsresultat eller förändrat skolans undervisning i syfte att öka pojkarnas resultat.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att rektorn inte tagit ansvar för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, dvs. en planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Rektorn måste också ta ansvar för att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras.

Författning

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har utredarna Sofia Lindstrand och Rut Hård af Segerstad deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Anette Bergstrand
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).